

УДК 378. 61

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ СТАРШОКЛАСНИКА НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГІЙ

Говорун Вікторія

Науковий керівник: канд. пед. наук, старший викладач

Манойленко Н.В.

Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені

Володимира Винниченка

В статті розглянуто нові підходи до формування іміджу старшокласника ЗЗСО (закладів загальної середньої освіти) за спеціалізацією «Елементи імідж-дизайну» технологічного профілю, які обумовлені процесом реформування освіти, що передбачає посилення уваги до індивідуальності учня, заохочення його творчих здібностей, креативності, неординарності, прагнення постійного саморозвитку учня, самовдосконалення.

***Ключові слова:** імідж старшокласника, особистість вчителя, технологічна підготовка, індивідуальність, мотиваційний компонент.*

FEATURES OF FORMATION OF IMAGE OF HIGH SCHOOL STUDENTS IN LESSONS OF TECHNOLOGY

V.Govorun

Scientific head: candidate of pedagogics. senior lecturer in science

Manoylenko N. V.

Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University,

Kropyvnytsky, Ukraine

The article new approaches to formation of image of high school of establishments of General secondary education with specialization "the elements of the image design of the" technological profile, which are due to the process of educational reform, which involves increased attention to the individuality of the student, encouraging his creative abilities, creativity, originality, aspiration for constant self-development of student self-improvement.

***Key words:** high school student's image, teacher's personality, technological training, individuality, motivational component.*

Постановка проблеми. Суттєві зміни, зумовлені інтеграцією України до європейського простору, спричиняють підвищені вимоги до компетентностей

старшокласників ЗЗСО, інтенсивне формування яких відбувається під час їхньої освітньої підготовки. У цьому контексті велика відповідальність покладається на вчителя, здатного адаптуватися до нових умов освітньої діяльності, задовольняти освітні потреби та відповідати вимогам споживачів освітніх послуг. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває потреба формування іміджу старшокласників, прагнення постійного саморозвитку учня, самовдосконалення на уроках технологій за спеціалізацією «Елементи імідж-дизайну».

Основні завдання, що стосуються освітньої політики, визначаються законами України «Про освіту», Національною стратегією розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки, Концепції «Нова школа України». У цих нормативних документах приділяється велика увага професійній компетентності вчителів, їх здатності використовувати нові форми і методи навчання, прагненню постійного професійного зростання та готовності до забезпечення європейської якості освіти.

Аналіз досліджень і публікацій. Теоретичні та методичні аспекти формування іміджу досліджували В. Бондаренко, О. Горовенко, Ю. Дзядевич, Т. Довга, І. Зубкова, В. Ісаченко, А. Калюжний, О. Ковальова, О. Попова, І. Розмолочикова, А. Череднякова, В. Черепанова та ін.

Метою статті є аналіз та висвітлення особливостей формування іміджу старшокласників за спеціалізацією «Елементи імідж-дизайну» на уроках технологій.

Методи дослідження: вивчення, порівняльний аналіз, узагальнення, систематизація науково-методичної та науково-практичної літератури з теми дослідження; системний і проблемно-пошуковий методи для обґрунтування шляхів формування іміджу старшокласників на уроках технологій.

Виклад основного матеріалу. Формування іміджу старшокласників у ЗЗСО на уроках технологій за спеціалізацією «Елементи імідж-дизайну», питання становлення учня, його компетентності та технологічна підготовка, є

пріоритетним в педагогічній науці, але, в той же час потребує більш ґрунтового дослідження.

Посилюється необхідність подолання виявлених суперечностей між:

зростаючими вимогами освіти до рівня сформованості ключових і предметних компетентностей старшокласників, покликаних реалізувати державну політику з підготовки учнів як представників суспільства та відсутністю теоретичних основ цілеспрямованого формування іміджу учнів, як умови ефективності їх освітньої підготовки та подальшого свідомого вибору професії імідж-дизайнера або споріднених професій.

Ефективність технологічної підготовки учнів за спеціалізацією «Елементи імідж-дизайну», та подальшого свідомого вибору професії імідж-дизайнера або споріднених професій обумовлені можливостями успішного формування іміджу старшокласників на уроках технологій. Але потрібно зазначити недостатнім навчально-методичне забезпечення цього процесу [12].

Програма «Елементи імідж-дизайну» розроблена відповідно до концепції змісту технологічної освіти, вона відображає соціальний досвід людства в контексті культури організації сучасної індустрії моди і краси на основі проектів як завершених циклів проектно-технологічної діяльності, в якій формується предметна проектно-технологічна компетентність. Програмовий зміст забезпечує засвоєння старшокласниками базових знань, умінь, компетенцій створення асоціативних образів людини в індустрії моди і краси, послідовне й поетапне оволодіння процесами організації сучасної індустрії моди і краси на основі структури проектно-технологічної діяльності [12, с. 3].

Поняття іміджу має міждисциплінарний характер – розглядається з позиції багатьох гуманітарних дисциплін, які вивчають учні в ЗЗСО. Так, в рамках філософської антропології імідж аналізується як форма життєвого виявлення особистості. Імідж є різновидом образу, що виникає в процесі соціального пізнання в умовах реальної соціальної групи та формування психологічного позитивного ставлення аудиторії до носія іміджу. В педагогіці

імідж розглядається як інструмент, що допомагає педагогу будувати успішний навчальний процес.

Учитель технологій – посередник між дитиною та її духовними цінностями, лише через нього діти розуміють дійсність та інших людей. Завоювати любов дітей – головне завдання вчителя, бо тільки з його допомогою дитина входить у світ знань і засвоює моральні цінності суспільства [7].

Велике значення приділяється творчій активності вчителя технологій, яка мотивується системою загальнолюдських та професійних цінностей, соціально-педагогічними поглядами та ідеями, а також обумовлюється розвитком педагогічного інтелекту та емоційної чутливості. Проблемно-пошуковий стиль мислення, логічність у поясненні та узагальненні навчальної інформації, багата уява, фантазія та емоційна забарвленість, самостійність, наполегливість, сміливість, висока здатність до персоналізації, інноваційна поведінка – все це виступає стержнем креативності вчителя технології та зовні відображається в педагогічному артистизмі, імпровізованому характері поведінки педагога.

На нашу думку, творча особистість вірить у власні сили і має незалежне мислення. Її характеризує відкритість розуму, готовність проявляти фантазію, висока толерантність до невизначених та невирішених ситуацій, розвинуте естетичне почуття, прагнення до краси. Безперечно, учні обирають того педагога, у якого склався імідж майстра, гуманіста та професіонала [7].

Імідж старшокласника – результат свідомої роботи вчителя технологій. Особливо це стосується ситуації, де формування іміджу є частиною освітнього процесу. Професія вчителя потребує створення власного іміджу через потреби ринкової економіки. Вже не достатньо бути просто професіоналом високого класу, тому що особистий імідж вчителя є важливим доповненням або необхідною умовою його ефективної діяльності по формуванню іміджу старшокласників [5].

Імідж старшокласника не формується спонтанно, а є результатом цілеспрямованої роботи вчителя в контексті вибудови поєднаних компонентів: когнітивного, комунікативного або вербального та кінетичного. Формування

іміджу – процес, для якого характерні всі компоненти процесуальності, а саме цілемотивований, когнітивний, діяльнісний та оцінно-рефлексивний компоненти. Результатом ефективності процесу є створений образ, або імідж учня [6].

Цілемотивований компонент – ціль, мотив в основі якого лежить бажання дитини змінити себе. Використовуючи когнітивний компонент – вчитель шукає знання, використання яких допоможе йому при формуванні іміджу старшокласника, або створенні нового іміджу.

Діяльнісний компонент – використання знань в безпосередній роботі над формуванням іміджу, яка сприяє прояву творчості та реалізації задуму по його створенню.

Оцінно-рефлексивний компонент – оцінка проведеної роботи та сформованого іміджу дитини; це погляд на себе зі сторони та оцінка іншими самого себе [11].

Рушієм формування іміджу учня є його мотивація. Різноманітні мотиви особистості виступають спонукальною силою в досягненні мети. Мотив і мета утворюють свого роду «вектор» діяльності, визначають її напрямок, а також величину зусиль, які розвивають особистість. Такий вектор виступає в ролі фактора утворення системи психічних процесів і станів, які формуються і розкриваються в процесі формування іміджу учня [10, с. 205].

Мотиваційний компонент формування іміджу старшокласника обумовлює вмотивованість та позитивний характер дій по самовдосконаленню, *когнітивний*, який сприяє їх цілеспрямованості й осмисленості, та *операційний*, який забезпечує якість і творчий характер самовдосконалення учня [9].

Важливою характеристикою мотиваційного компоненту готовності до самовдосконалення, яка забезпечує досягнення виключно позитивних особистісних змін в процесі роботи учня над собою, є його розвинута гуманістична спрямованість, основними показниками якої виступають відповідність власної світоглядної позиції загальнолюдським гуманістичним

цінностям, сформованість високих еталонів особистості, наявність людських ідеалів, що стають орієнтиром у самовдосконаленні учня.

Важливою особистісною передумовою самовдосконалення учня, яка лежить в його основі, готовність до самосвідомості, що фіксується в наявності знань про сутність та специфіку предмету технологій. Це особливо стосується старшокласників, які розуміють і відчують свій статус і прагнуть відповідати йому як внутрішньо, так і зовнішньо. У шкільному житті це етап найбільш продуктивної роботи особистості над собою [2].

Формування іміджу старшокласників є системою соціального формування поведінки засобом ментальних стереотипів і символів. Фактори, які впливають на формування іміджу старшокласника є система сформованих естетичних якостей особистості дитини. Естетичний потенціал культури учня дозволяє позбавитися унітарності у вирішенні освітніх задач, допомагає вирішити їх за законами краси та досконалості. Естетична культура гармонізує інтелект, емоційно-почуттєву, вольову сферу самосвідомості учня. Естетична розвиненість старшокласника стимулює роботу уяви та фантазії, збагачує образність та асоціативність мислення, витончується культура почуттів, емоційної виразності поведінки та зовнішнього вигляду, виховується наполегливість, терплячість та вміння керувати собою [4].

Виділимо три етапи формування іміджу старшокласників ЗЗСО:

- 1) особистісний етап – вибудовується на основі ціннісної домінанти: бажання вчитися та використовувати набуті знання в свідомому виборі власного професійного шляху;
- 2) накопичувальний етап – відбуватися в різних індивідуального характеру освітнього процесу;
- 3) репутаційний етап – безпосередньої практичної роботи на уроках технологій з формуванням здібності до трансформації за умови збереження індивідуальності [3].

На різних етапах формування іміджу старшокласників відбувається по-різному, в залежності від професійного зростання самого вчителя. Під час

адаптації до освітнього процесу відбувається засвоєння учнем норм, менталітетів та розвиток учня. аналіз учнем своїх можливостей, саморозвиток засобами практичних вмінь та знань, усвідомлення своїх позитивних і негативних якостей, а згодом і закріплення індивідуального стилю, самореалізація в практичній діяльності та самовдосконалення і є самоактуалізація в освіті. Цей стан відповідає стадії автономності та продовжується останні три роки навчання у ЗЗСО [2].

Старшокласники вчаться проєктивній поведінці: обігравати ситуацію на декілька кроків вперед, прораховувати можливі дії іншої людини і, в залежності від цього, планувати свою поведінку, замислюватись яким буде результат, вміти на нього вплинути. *Самооцінка* – це ступінь, на якому учні цінують себе, в них з'являється самоповага до себе, як до особистості що і відбувається під час формування іміджу старшокласника.

Вільне володіння знаннями характеризується виявом творчості, гармонізації практичних якостей. Відбувається засвоєння знань, відтворення на високому рівні технологічних операцій. Це період утвердження, сформованих ключових і предметної проєктно-технологічної компетентностей старшокласників, вираження їхнього досвіду: загальнокультурного, індивідуального, практичного [8].

В сучасних реаліях освітнього процесу самовдосконалення учня виступає незаперечною цінністю, як основний шлях досягнення вчителем вершини професійного розвитку та високої якості своєї діяльності. Готовність до освітньої діяльності пов'язана з досвідом особистості (що поєднує їх знання, уміння і навички) та розкривається через єдність мотиваційного, когнітивного і операційного компонентів, як відображення емоційно-вольової, інтелектуальної та дієво-практичної сфери старшокласника.

Висновки. Роль особистості вчителя у формуванні іміджу старшокласника важко переоцінити, індивідуальна мораль вчителя технологій повинна поєднуватись із відповідальністю за кожен свій крок, свідомою, добровільною спрямованістю діяльності, повагою до особистості учня,

толерантністю, багатим внутрішнім світом і моральним здоров'ям, що і є однією з необхідних умов налагодити контакт з аудиторією, здобути авторитет і створити позитивну репутацію для ефективності освітнього процесу.

Список літератури

1. Барна Н. В. Іміджологія: навч. посібник для дистанційного навчання. Київ: Університет «Україна», 2007. – 217 с.
2. Гладуш В. А., Лобойко О. Л. Особливості формування іміджу професії психолога у студентів ВНЗ. [Електронний ресурс] URL: http://www.rusnauka.com/26_NII_2009/Psihologia/52186.doc.htm
3. Грейліх О. Психологія формування іміджу вчителя трудового навчання. Гуманітарний вісник, 2007. – № 19. С. 14–21.
4. Гриньова В. М. Формування педагогічної культури майбутнього вчителя (теоретичний та методичний аспекти): автореф. дис. д-ра пед. наук.; Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. Київ.: 2006. – 45 с.
5. Гузій Н.В. Педагогічний імідж і професійна культура / Творча особистість вчителя: проблеми теорії і практики; Зб.наук.праць. – Київ.: 1997. – С.28–31.
6. Довга Т. Я. Імідж особистості як необхідна умова професійного становлення педагога. Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: збірник наукових праць. 2010. – Вип. 1 (13). С. 66–75.
7. Довга Т.Я. Навчальний курс «Імідж сучасного вчителя» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://wiki.kspu.kr.ua/index.php/>
8. Зінченко В. Імідж учителя, або психологія одягу / Відкритий урок: Розробки. Технології. Досвід. – 2008. – № 4. С.85– 86.
9. Ковальова І. О. Педагогічна іміджологія: сутність, етимологія, шляхи креативного використання у сучасному вищому навчальному закладі. Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент. Київ.: 2011. – Вип. 6. С. 213–227.
10. Перельгіна Е.Б. Психология имиджа. Учеб.пособие для студентов. – М.: Аспект Пресс, 2002. – 224 с.
11. Прус Н. О. Імідж особистості як психолого-педагогічний феномен. Імідж сучасного педагога: всеукраїнській науково-практичний освітньо-популярний журнал. Полтава, 2016. – № 1 (160). С. 43–45.
12. Пузік В. К., Синявін В. Д., Хлопенко В. І., Бондаренко Т. В., Паніна К. Л. Формування іміджу і професійного здоров'я сучасного спеціаліста: навчальний посібник. Харків, ХНАУ, 2010. – 296 с.

13. Сайт Освіта. UA. Технології. Профільний рівень. 10–11 класи. Спеціалізація «Елементи імідж-дизайну». Навчальна програма закладів загальної середньої освіти. – 2017. – 30 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://osvita.ua/school/program/program-10-11/58970/>